

Muistoja menneiltä vuosilta.

Vuonna 1915 sisälsi Tietäjä sarjan »P. E:n teosofisia muistelmia», jotka jatkuivat läpi vuoden ja äkkiä loppuivat XII:een lukuun seuraavan vuoden maaliskuun numerossa. Aikomukseni oli kyllä ollut niitä jatkaa, sillä olin vasta päässyt muutamiin kokemuksiini vuonna 1898, kun syistä, joita en enään tarkoin muista, päätin keskeyttää kertomukseni. Ehkä esitykseni pohjasävel oli käynyt siksi intiimin personalliseksi, etten enää rojhennut edetä samassa äänilajissa. Olinhan paljastanut omasta henkisestä kehityksestäni sellaisia yksityisseikkoja, joita ei tavallisesti kuuluteta maailmalle. Uskoin kyllä puhuvani ystäville ja veljille, jotka minua ymmärsivät, mutta lienen sittenkin äkkiä tuntenut, että jos vielä niistä asioista jatkan, päästän sekä tunnetut että tuntemattomat lukijani liian lähelle sisäistä itseäni. Ja sen tähden lienen keskeyttänyt kirjoitukseni.

Nyt ei olekaan tarkoitukseni kääntää lukijaini huomio omaan sisäiseen kehitykseeni, enkä siinä mielessä ryhdy muistelmiani jatkamaan. Nyt tahtoisin kertoa joitakuuta hajanaisia muistoja toisista henkilöistä ja ulkonaisista tapahtumista ja ainoastaan sen verran kosketella personallisia asioita kuin kertomuksen ohella on välttämätöntä tai mieltäkiinnittävää. Että näissäkin uusissa muistelmissa tulen joskus puhumaan yliaistillisista tai »yliluonnollisista» asioista, ei ole vältettävissä, kun kerran on kysymys minunlaiseni henkilön kokemuksista, joka noita asioita olen valinnut elämäntutkimukseksi.

En näissä uusissa muistelmissa ehdottomasti noudata aikajärjestystä. Valitsen aiheen kerrallaan ja kerron siitä, oli se sitten tapahtunut vaikka ajassa myöhemmin kuin joku toinen asia, josta perästä päin kerron. Kuitenkin aion tietysti varustaa muistelmani asianomaisilla aikamääräyksillä.

Tahdonpa aloittaa kertomalla muutamista spiritistisistä kokemuksistani.

I.

Rouva Abend Berlinistä.

Vuosisatamme alkuvuosina vietin — puhuakseni koulukielellä — lukukaudet säännöllisesti Ruotsissa, jossa tein teosofista työtä puhujana ja kirjailijana. Olin voittanut paljon ystäviä ja suosijoita ruotsinmaalaisten teosofien joukosta ja sikäläisen Teosofisen Seuran vaikutusvaltaisimmat henkilöt ylisihteeristä lähtien toivoivat hartaasti, että olisin kokonaan muuttanut Ruotsiin ja suorastaan astunut Teosofisen Seuran palvelukseen. Syksyllä 1901 nämä toivomukset ottivat kiinteän muodon: minulle esitettiin tarkka, seikkaperäinen ehdotus työvelvollisuuksineen ja palkkaetuineen. Jouduin tuntuvaan ristiriitaan, sillä tukholmalaisten ystäväni parissa viihdyin erinomaisesti ja köyhälle, alkavalle kirjailijalle oli jonkun verran houkuttelevaa ajatella pääsevänsä »varmalle pohjalle» taloudellisesti. Varsinkin Ruotsin T. S:n ylisihteeri, insinööri Knös oli väsymätön todistaessaan minulle, mitä hyötyä semmoisesta askeleestani olisi sekä Ruotsin silloiselle että Suomen vastaiselle teosofiselle liikkeelle. Toiselta puolen sydämeni vastustamattomasti veti minua Suomeen; olin saanut päähäni, että Suomessa oli aloitettava teosofinen liike suomen kielellä, enkä käsittänyt, mitä hyötyä olisi sen asian lykkäämisestä. Ja lisäksi tuli, että aina olin pelännyt sitoa itseäni minkäänlaisiin tehtäviin, joista palkkaa juoksisi; olin luonnostani »vapauden» intoilija. Vastasin sentähden aina välttävästi ystäväni kysymyksiin ja lykkäsin lopullisen päätöksen teon tuonnemmaksi.

Eräänä sateisena ja synkkänä lokakuun iltana, kun ei ollut erikoista tehtävää, päätin käydä tervehtimässä prinsessa Karadjaa. Olin pari kertaa ennen tavannut tätä eloisan intelligenttiä ja henkevää naista, jonka nimi siihen aikaan oli kaikkien huulilla, koska hän oli suurta huomiota herättänyt mediumistis-spiritistisillä kirjoillaan ja kirjoituksillaan. Viimein käydessäni hänen luonaan insinööri Knösin seurassa olin saanut prinsessan ystävällisen kutsun »tulla pian uudestaan».

Prinsessa, joka oli leski, asui kahden lapsensa kanssa suuren kivimuurin toisessa kerroksessa Blasieholmalla Nybro-lahden rannalla lähellä soitannollista akademiaa. Soitettuani ovikellolle sain ilokseni tietää palvelijattarelta, että hänen emäntänsä oli kotona.

Prinsessa tuli minua vastaan salongissa vilkkaalla ja ystävällisellä tavallaan.

– Sepä sattui oivallisesti! hän huudahti. – Nyt saatte tehdä mielenkiintoisen tuttavuuden. Täällä vieraillee paraikaa rouva Abend miehineen Berlinistä ... Tehän muistatte: rouva Abend, materialisatsioni-mediumi josta viime käynnillänne oli puhetta? Varsinaista istuntoa ei tänä iltana ole, mutta pannaan toimeen pieni privaattiseansi pöydän kanssa.

Ihastuin suuresti, sillä en ollut koskaan ennen edes nähnyt oikeata spiritististä mediumia, joka saattoi välittää yhteyttä henkimaailmassa olevien vainajien ja fyysillisesti elävien välillä. Teosofina olin niistä asioista yhtä ja toista lukenut, mutta mieleeni oli jäänyt epävarmuus: edellyttäen, että ilmiöt sinään olivat tosia, kuka takasi, että niitä aiheuttivat todelliset vainajat? Eikö voinut olettaa, että mediumin omat yliaistilliset voimat yhdessä läsnäolijain ajatusten ja toivomusten kanssa saivat aikaan n.s. spiritistisiäkin ilmiöitä? Mitä mediumisuuteen tulee, en ollut aivan kokematon. Yleinen seuraleikki lapsuudessani ja nuoruudessani oli n.s. ajatustenluku. Silmät peitettiin siltä, joka oli mediumina, jokin esine kätkeettiin, ja kaksi henkilöä asetettiin mediumin rinnalle, pitäen häntä kädestä ja ajatellen kiinteästi kätettyä esinettä. Kauan ei kestänyt, ennenkuin mediumi lähti liikkeelle, vetäen mukaansa taluttajansa, ja hapuillen löysi kätketyn esineen. Tehtävä saattoi välistä olla erittäin vaikea ja monimutkainen, ja kerran olin nähnyt mediumin, joka ei tarvinnut taluttajia ollenkaan. Hän kosketteli kuin ohimennen »ajattelijoina» ja lähti sitten juoksemaan omin päin, vaikka silmät olivat peitettyinä. Uskomattoman nopeasti ja täysin onnistuen hän joka kerta suoriutui tehtävästään. Olin myös pari kertaa nähnyt mieltäkiinnittäviä ja onnistuneita hypnoottisia kokeita, joten en suinkaan epäillyt ihmisessä piilevien yliaistillisten kykyjen olemassaoloa, vaikkakaan olisi ottanut lukuunkaan omia okkulttisia kokemuksiani, joista varhemmin olen kertonut. Mutta, kuten sanottu, suoranaista spiritististä ilmiötä en ollut nähnyt.

Istuimme avarassa salissa vilkkaasti keskustellen – läsnä olivat paitsi prinsessan lapset (kaksitoistavuotias poika ja hänen nuorempi sisarensa) eräs vanha Kommendööri Christensen rouvineen ja muuan neiti Starck, – kun herra ja rouva Abend astuivat sisään.

Nousin tervehtimään ja huomasin, että mitä runollisia mielikuvia minulla mahdollisesti oli ollut niin »henkevästä» olennosta kuin oikeasta mediumista, ne heti haihtuivat kuin tuhka tuuleen, sillä edessäni seisoivat lyhytkasvuinen, tanakka ja kaikkea muuta kuin yliaistilliselta näyttävä berliniläinen työläisvaimo. Miellyttävästi vaikutti kuitenkin sekä hänessä että hänen – niinkään pienikasvuisessa – miehessään heidän molempien vaatimattomuus ja yksinkertaisuus, joka ilmeni sekä puvussa että sanoissa ja eleissä. Seurustelu ja liikkuminen sivistyneissä ja ylhäisissä piireissä ei nähtävästi ollut turmellut heidän luonnollisia vaistojaan. Näkyi, että he uskoivat korkeaan tehtäväänsä.

Pitkiä puheita ei tarvittu, ennenkuin rouva Abend suostui antamaan pienen pöytäseansin. Ja koska prinsessa selitti, että minä ensikertalaisena saisin ensimmäisenä puhutella henkiä, en tietenkään pannut vastaan, vaikkakaan liioin hämmästyksessäni tiennyt, mitä tehdä tai mitä kysyä hengiltä.

Pöytä oli n.s. geridongi, pieni, pyöreä, yhdellä, alapäässä kolmihaaraisella keskusjalalla seisova huonekalu, jota käytettiin yksinomaan tämänlaatuisiin tarkoituksiin. Prinsessa oli sen teettänyt mustasta kiiltopuusta ja sen levyyn oli kaiverrettu ja kirjoitettu kaikenlaisia salaperäisiä kuvioita. Prinsessa kehui sitä herkäksi ja palveluhaluiseksi.

Mystillinen pöytä asetettiin rouva Abendin ja minun väliin, ja molemmat laskimme sille toisen kätemme. Huone oli täydellisesti valaistu.

Jos minä tottumattomuudessani olin epä tietoinen, mitä kysymyksiä asettaisin hengille, ei mediumi sitä ollut. Hän ryhtyi heti niitä puhuttelemaan, eikä minun tarvinnut kuin kuunnella.

Iir liibn jaista (Ihr lieben Geister), te rakkaat henget, hän alotti aito berliiniläisellä murteellaan, ja sitten seurasi täydellinen poliisitutkimus minun perheoloistani.

– Kuinka vanha tämä nuori herra on?

– 25 vuotta, vastasi pöytä.

Vastaus tuli sillä tavalla, että mediumi tottuneella vauhdilla laski »yksi, kaksi» j.n.e. ja pöytä kallistui, kun hän lausui 25.

– Elävätkö hänen vanhempansa?

– Ei.

Kieltävä vastaus osoitettiin yhdellä, myöntävä kahdella tai useammalla ikäänkuin iloisella nyökkäyksellä. Nimet ja sanat saatiin tavailemalla siten että mediumi luetteli kirjaimet aakkosjärjestyksessä, jolloin pöytä kallistui tarkoitetun kirjaimen kohdalla.

– Koska hänen isänsä kuoli? Sano päivä, kuukausi ja vuosi. Koska isä oli syntynyt? Koska äiti kuoli? Koska äiti oli syntynyt? Mikä oli äidin täydellinen tyttönimi? Onko tällä herralla sisaruksia? Montako veljeä? Montako sisarta? Mitkä ovat veljen kaikki nimet? Sisaren kaikki nimet? Koska veli on syntynyt? Koska sisar? Y.m.

Jokaiseen kysymykseen annettiin vastaus viipymättä, empimättä. Pöytä ei hetkeksikään ollut epätietoinen. Se tiesi vastauksen, ennenkuin minä olin ehtinyt ajatella sitä valmiiksi. Ja vastaukset olivat poikkeuksetta täysin oikeita. Ei pienintäkään erehdystä.

Kerran luuli mediumi itse saaneensa väärän tiedonannon, ja tämä tapahtui, kun hän kysyi minun omaa etunimeäni, jota ei esittelyssä oltu mainittu.

– P . . e . . k . . k . . a, tavaili pöytä.

– Aber, Ihr lieben Geister, huudahti rouva Abend surkealla äänellä, – das ist ja Unsinn! Das ist doch kein Name! (Tuohan on järjetöntä, tuohan ei ole mikään nimi!)

Pelkäsin jo, että mediumi saisi itkukohtauksen, ja riensin ilmoittamaan, että se oli nimeni.

Minun täytyi myöntää olevani hämmästynyt, iloisesti ja onnellisesti hämmästynyt, sillä enhän ollut mikään materialisti enkä kieltäjä. Olinhan lukenut ja kuullut puhuttavan mediumein petollisuudesta ja olin sydämestäni onnellinen saadessani todeta, että tässä ainakin oli yksi, josta vilppi oli yhtä kaukana kuin helvetti taivaasta. Sillä mikään humbugi ei ollut mahdollinenkaan.

Imiöllä oli kaksi puolta, fysikaalinen ja älyllinen. Fysikaalisesti se jo loukkasi tunnetuita luonnonlakeja: kallistuessaan pöytä näet nousi mediumin puolella. Rouva Abend ei sitä nostanut, ei käsillään eikä jaloillaan. Hän istui sivuttain pöytään ja hänen ja hänen jalkansa olivat lattialla kaikkien nähtävänä. Minä en sitä omalla puolellani painanut alas, käteni lepäsi kevyesti pöydällä, ja joka kerta kun pöytä kallistui jäi käteni silmänräpäykseksi ilmaan. Pidin erikoisesti varalle, etten millään tavalla aiheuttanut pöydän liikuntoa, sillä ainoa haluni ja pyrkimykseni oli tietää totuus.

Mikä siis sai pöydän kallistumaan? Jokin tuntematon luonnonvoima, ehkä jokin mediumissa piilevä salainen kyky.

Mutta ilmiöllä oli intellektuaalinenkin puolensa. Tuo tuntematon luonnonvoima ei ollut sokea, ei hapuillut pimeässä. Sillä oli järkeä ja tietoa, se osasi vastata kysymyksiin matemaattisen tarkasti ja oikein. Mistä siis sen äly oli kotoisin? Ammensiko se tietonsa rouva Abendin aivoista? Mutta tavallisella inhimillisellä tavalla rouva Abend ei ollut noita tietoja hankkinut. Hän oli vastikään saapunut Berlinistä, ja minä olin hänelle tuiki tuntematon suomalainen nuorukainen. Ei liioin ollut ajateltavissa, että prinsessa Karadja olisi hankkinut hänelle noita tietoja. Kukaan ei Ruotsissa tuntenut minun perheoljani ja omaisiani – ja keneltä ja koska olisi prinsessa hommannut tietoja Suomesta? Ja koska rouva Abend olisi ehtinyt oppia ne ulkoa? Eihän prinsessa tiennyt, koska kävisin hänen luonaan – tai kävisinkö ollenkaan. Tuommoiset ajatukset ja edellytykset olivat minusta muuten yhtä hävyttömiä kuin järjettömiä, ja työnsin ne luotani ilman muuta.

Jällelle jäi vain yksi mahdollisuus: jos yksityiskohtaiset tiedot minun sukulaissuhteistani löytyivät mediumin tajunnasta, oli hänen täytynyt ne saavuttaa yliaistillista tietä »yliluonnollisin» keinoin.

Epäilemättä kaikki tiedonannot olivat sitä laatua, että minä saatoin kontrolloida niiden todenperäisyyttä; toisin sanoen: kaikki nuo tiedot löytyivät minun tajunnassani. Jos ne nyt olivat mediumin aivoissa, olivat ne siirtyneet sinne yliaistillisella tavalla.

Semmoinen tapa olikin olemassa, ja se oli telepatia. Telepatia eli kaukovaikutus oli tunnustettu ilmiö. Telepatista tietä rouva Abend siis saattoi lukea kaikki vastaukset minun tajunnastani.

Imiön älyllinen puoli ei näin ollen tarjonnut voittamattomia vaikeuksia, jos vain tyydyttävästi osasi selittää sen fyysillisen mekanismin, ja minun loppupäätökseni oli: ilmiö oli mediumistinen, mutta ei todistettavasti spiritistinen, s.o. henkiolennon läsnäolo ei ollut ehdottomasti varma . . .

Toisia oli jo siirtynyt minun paikalleni. Prinsessa oli puhutellut henkiä ja todella tehnyt itse kysymyksiä, hänen poikansa oli tehnyt samoin, ja neiti Starck, ja minä yhä askartelin aatoksissani ilmiön teoreettisen puolen kanssa ja kysyin itseltäni, millä tavalla saisi todistetuksi, oliko läsnä henkiolentoja vai eikö ollut. Äkkiä luulin löytäneeni keinon.

– Anteeksi, kysyin, kun sattui paussi istunnossa, – saisinko vielä koettaa kerran?

Ja kun tähän auliisti suostuttiin, lisäsin:

– Saanko tehdä kysymyksiä kielellä, jota ei kukaan läsnäolijoista ymmärrä?

– Varsin mielellään, vastasi rouva Abend ystävällisesti, – henget ymmärtävät kaikkia kieliä.

Ja prinsessa ehätti selittämään, että hengille oli tehty kysymyksiä hänen läsnäollessaan ainakin venäjäksi ja hebreaksi, joista kielistä rouva Abendilla ei ollut aavistustakaan.

– No hyvä, sanoin iloisesti, – tahdon puhutella henkimaailmaa suomen kielellä.

Suuresti uteliaana ja jännitettynä istuin pöydän ääreen. Rouva Abend näytti intresseeratulta, mutta läpeensä rauhalliselta. Ei kukaan aavistanut, mikä hämmästyttävä todistus heti saataisiin.

– Ymmärrättekö suomea? Onko täällä ketään läsnä, joka tahtois puhua kanssani?

Niin kuului ensimmäinen kysymykseni, ja pöytä vastasi heti myöntävästi.

– Onko se isä?

– Ei.

– Onko se isoäiti? (Isoäitini, leskitohtorinna Augusta Ervast oli kuollut samoihin aikoihin kuin isäni, pari vuotta ennen istuntoa.)

– Ei.

– Onko se täti Emelie? (Neiti E. Törnroos, äitini sukulainen, oli kuollut keväällä 1901.)

– Ei.

– Ken se sitten on? Ei suinkaan se ole äiti? (Äitini oli kuollut jo 1884.)

– Ei.

Nyt järkeni nousi pystyyn.

– No sitten en osaa arvata! Sano itse kuka olet.

Ja silloin – oi ihmeitten ihme – mediumi rupeaa luettelemaan kirjaimia aakkosjärjestyksessä, niinkuin oli tapana, kun oli saatava sanallinen vastaus, ja pöytä tavailee:

– S . . e . . t . . ä . .

– Herranen aika, huudahdin keskeyttäen, – onko se Ville-setä?

– On, on, vastasi pöytä riemuissaan.

Ville-setä, maisteri August Vilhelm Ervasti, jonka seurassa olin tehnyt Lapin matkan kesällä 1895, oli kuollut elokuulla 1900, ja minä häpesin ja pyysin sydämessäni anteeksi, etten ollut häntä muistanut. Mutta totta puhuen en ollut hänen eläessään koskaan tullut häntä lähelle, sillä Lapin matkalla hän minulle, nuorelle teosofian tutkijalle, oli lausunut liian hirveitä ja jyrkkiä arvosteluja teosofiasta ja mestareista. Minusta oli sentähden ylen outoa ja hämmästyttävää ajatella, että hän nyt tahtoi keskustella kanssani.

Yhtäkaikki meille nyt sukeutui niin pitkä ja mielenkiintoinen vuoropuhelu, että prinsessa lopulta keskeytti. Eihän kukaan toisista ymmärtänyt mitään koko keskustelusta, mutta valpas ja kokenut emäntämme huomasi rouva Abendissa väsymyksen ja rasituksen oireita ja teki ajoissa lopun ajattelemattomasta ensikertalais-innostuksestani.

Keskusteluni Ville-sedän kanssa oli enimmäkseen sitä laatua, että tein kysymyksiä, joihin saattoi vastata lyhyesti myöntämällä tai kieltämällä, mutta joskus tavailtiin nimiä ja sanoja. Tulisi liian pitkäksi toistaa se kokonaisuudessaan, enkä minä sitä sanasta sanaan enää muistakaan. Mutta heti istunnon jälkeen tekemieni muistiinpanojen nojalla tiedän yksityiskohdittain, mitä asioita keskustelumme koski.

Ja yhden niistä tahdon mainita, koska se auttoi minua ratkaisemaan suhdettani Ruotsin Teosofiseen Seuraan. Kysymykseeni, oliko minun jäätävä Ruotsiin vakinaiseksi teosofiseksi

työntekijäksi, vastattiin heti kieltävästi. Minun oli päinvastoin palattava Suomeen, jossa minua odotti menestyksellinen työ suomenkielellä teosofian hyväksi.

– Lähdenkö siis heti? kysyin iloisena, sillä niin olin jo aikaisemmin suunnitellut ja puoleksi päättänyt.

– Et.

– Koska sitten?

– Joulukuun alussa.

– Mutta nythän on vasta lokakuun 8 päivä! Miksi jäisin tänne vielä kahdeksi kuukaudeksi?

– Tulet jäämään.

Uskalias ennustus, ajattelin. Mutta kuinka kävi? Tahdon heti ohimennen mainita, että kun tapasin ylisihteerin Knösin ja ilmoitin hänelle päättäneeni palata Suomeen viipymättä, hän sanoi minulle ystävällisellä, mutta päättävällä tavallaan:

– Siitä nyt ei ainakaan tule mitään. Kun sinä tuotat meille tämän pettymyksen, ettet jää vakituisesti tänne olemaan, täytyy sinun ainakin pitää sarja sunnuntailuentoja täällä Tukholmassa ja lisäksi kirjoittaa meille semmoinen alottelijoille sopiva luentokurssi teosofiassa, joka voidaan lukea ääneen joka looshissa työkauden alkaessa. Eikä sinulla ole mitään siveellistä oikeutta kieltäytyä tästä.

Ei ollut minulla omastakaan mielestäni oikeutta kieltäytyä insinööri Knösin työsuunnitelmasta, ja niin jäin kuin jäinkin Ruotsiin enkä palannut kotiin Suomeen ennenkuin joulukuun 7 p:nä.

Henkiolento, joka nimitti itseään sedäkseni, oli täten ennustanut oikein.

Lukijani ymmärtävät, ettei minulla ollut pätevää syytä kieltää tämän jälkimäisen istunnon spiritististä luonnetta.

Kun myöhään illalla kävelin hiljakseen asuntooni, oli pääni täynnä ajatuksia.

Todellisen mediumin välityksellä saatoimme siis päästä yhteyteen henkimaailman kanssa. Muuta en voinut sanoa. Tuossa oli oppimaton saksalainen nainen, joka tunsin ja tiesi kaikki minun persoonalliset asiani ja jonka kanssa saatoin keskustella suomen kielellä. Eikä hän kuitenkaan itse vähimmäskään määrässä aavistanut, mistä meillä oli puhetta! Oliko mikään muu selitys mahdollinen kuin se yksinkertainen spiritistinen ratkaisu, että olin keskustelussa – en mediumin vaan – jonkun omintakaisen näkymättömän älyolennon kanssa? Naurettavalta tuntui minusta etsiä muunlaisia selityksiä.

Tietysti tällä ei vielä ollut lopullisesti ratkaistu, kuka tuo älyolento oli. Oliko se setäni vai oliko se kokoomus hänen »alempia periaatteitaan» vai oliko se joku muu vainaja tai muu henkiolento, luonnonhenki esim., jota huvitti esiintyä setänäni. Tätä ei voitu ehdottomasti todistaa, koska olin ollut liian kokematon keksiäkseni jonkun ehdottomasti pätevän »testin». Jos olisin hoksannut kysyä jotain semmoista sedältäni, joka olisi koskenut yksin häntä ja jota minä en olisi tiennyt, olisi oikeasta vastauksesta muodostunut kumoamaton identiteettitodistus. Nyt oli tieteellisellä kritiikillä laillinen oikeus jäädä epätietoon siitä, oliko kommunikoiva henkiolento setäni A. V. Ervasti vaiko ei. Tunnustan kuitenkin, että oma terve järkeni ei huolinut riidellä itsensä kanssa ollenkaan tästä kysymyksestä. Se piti kerta kaikkiaan luonnollisena, että olin puhutellut setä-vainajaani.

Kokemukseni illan istunnossa tuntuivat minusta itse asiassa suurenmoiselta. Jos ihmisille spiritistisen liikkeen avulla ja välityksellä saataisiin todistetuksi, että henkimaailma oli olemassa, että ihmiset elivät kuolemansa jälkeen, että he olivat samoja olentoja kuin maan päällä eläessään, vaikka he nyt elivät toisenlaisissa, kevyemmissä ja onnellisemmissä olosuhteissa, ilman fyysillistä ruumista, mutta puettuina toisenlaiseen ruumiiseen, henkiruumiiseen, astraaliruumiiseen, – jos tämä todella saataisiin todistetuksi, eikö sen pitäisi suunnattomasti muuttaa ihmisten käsityksiä elämän tarkoituksesta, eikö se olisi omiansa ratkaisemaan monta pulmallista esim. valtiollista ja yhteiskunnallista kysymystä yksinkertaisella, koruttomalla, inhimillisellä tavalla? Minusta tuntui, että spiritistiset mediumit todella olivat kutsutut suureen ja ihanaan työhön. Kuka oikeastaan oli kutsuttu paremmin auttamaan ihmiskuntaa tämän nykyisessä, materialismin aiheuttamassa henkisessä hädässä?

Rouva Abend oli pyytänyt ja prinsessa oli kutsunut minua tulemaan uudestaan johonkin materialisatsioni-istuntoon lähipäivinä.

Odotin jännityksellä tätä uutta tilaisuutta.

(Jatk.)
Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1922 Tammikuu N:o 1, s. 3-13)